

Blanchard Kapitel 5
Varu och penningmarknaderna tillsammans
***IS-LM* modellen**

- IDAG:
  - Varumarknaden i balans + penningmarknaden i balans.
  - Simultan bestämning av både ränta och produktion.
  - Hur påverkas ränta och produktion av penningpolitik och finanspolitik?

F3: sid. 1

5-1

Varumarknaden och
***IS*kurvan**

- Som vi tidigare sett är varumarknaden i jämvikt när produktionen, Y , är lika med efterfrågan.
- I den enkla modell vi studerade berodde konsumtionen bara på disponibel inkomst.
- Investeringarna var exogena.
- Jämvikt i den slutna ekonomin kräver då:

$$Y = C(Y - T) + I + G$$

F3: sid. 2

Investeringar

- I detta kapitel låter vi även investeringarna vara endogena, beroende på
  - Försäljning (produktion) (+)
  - Räntan (-) $I = I(Y, i)$
- Jämviktsproduktionen blir då:

$$Y = C(Y - T) + I(Y, i) + G$$

F3: sid. 3

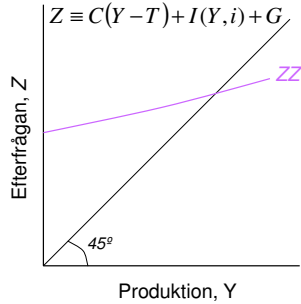

Bestämning av Produktionen

Jämvikt på varumarknaden

Efterfrågan ökar med produktionen. Både C och I ökar med produktionen. Jämvikt kräver att produktion (Y) = efterfrågan (Z).

F3: sid. 4

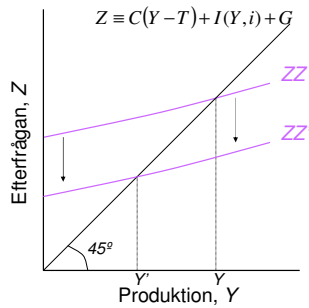

Härledning av IS kurvan

Effekten av en ökning av räntan på produktionen. Högre ränta minskar efterfrågan vid varje produktionsnivå genom att investeringarna blir lägre.

Slutsats: Jämviktsproduktionen minskar om räntan blir högre.

F3: sid. 5

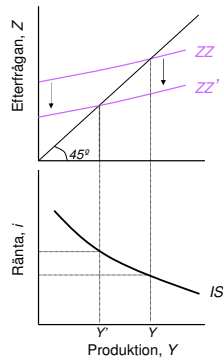

Härledning av IS kurvan

Jämvikt på varumarknaden innebär att en ökning av räntan leder till lägre produktion.

Slutsats:
IS kurvan är kombinationer av ränta och produktion så att varumarknaden är i jämvikt.
IS kurvan är neråtlutande.

F3: sid. 6

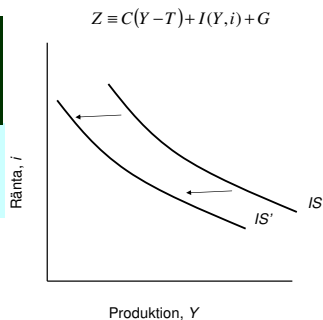

Skift i IS kurvan

Högre skatter leder till mindre efterfrågan och därmed lägre produktion för varje räntenivå.

Slutsats:

IS kurvan skiftar inåt om skatten ökar.

F3: sid. 7

5-2

De finansiella marknaderna: LM kurvan

- Räntan bestäms av jämviktsvillkoret att utbud och efterfrågan på pengar ska vara i balans:

$$M = \epsilon YL(i)$$

M = nominella mängden utestående pengar
 $\epsilon YL(i)$ = nominella efterfrågan på pengar
 ϵY = nominell inkomst
 i = nominell ränta

F3: sid. 8

Reala penningmängden, real inkomst och räntan

- Kom ihåg från kapitel 2, att nominell BNP = real BNP multiplicerad med prisnivån (BNP deflatorn):

$$\epsilon Y = P \cdot Y$$

eller:

$$\frac{\epsilon Y}{P} = Y$$

- LM relationen:** Vi kan då skiva om $M = \epsilon YL(i)$ till en real ekvation genom att dela båda sidor av $M = \epsilon YL(i)$ med P .
- I jämvikt är den *reala penningmängden* lika med den *reala penningefterfrågan*, som beror på den *reala inkomstnivån* Y och räntan i :

$$\frac{M}{P} = YL(i)$$

F3: sid. 9

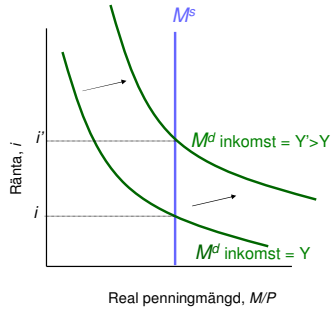

Härledning av LM - kurvan

Hur påverkar en ökning av inkomsten räntan i jämvikt?

En ökning av inkomsten, leder till högre efterfrågan på reala pengar vid given ränta.

Slutsats:
Om inte reala penningmängden ändras, måste räntan öka för återställa jämvikten.

F3: sid. 10

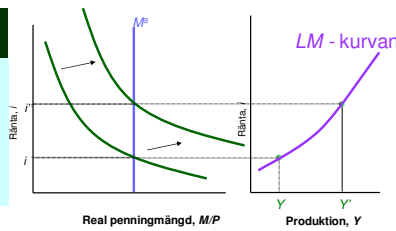

Härledning av LM - kurvan

Härledning av LM - kurvan

Som vi just visat ökar jämviktsräntan om inkomsten går upp.

Slutsats:
 LM kurvan lutar uppåt.

F3: sid. 11

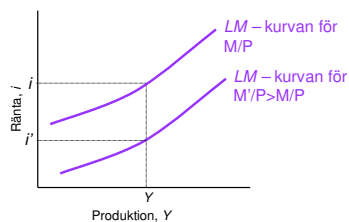

Skift i LM - kurvan

Hur skiftar LM - kurvan om reala penningmängden ökar?

Slutsats:
En ökning av reala penningmängden skiftar LM - kurvan nedåt.

F3: sid. 12

5-3

IS- och LM - relationerna tillsammans

IS-LM Modellen

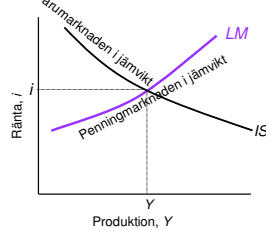
Jämvikt på varumarknaden innebär att en ökning av räntan minskar produktionen – **IS-relationen**.

Jämvikt på penningmarknaden innebär att en ökning av produktion (och inkomst) leder till högre ränta – **LM-relationen**.

Vid skärningspunkten är både jämviktsvillkoren uppfyllda, vilket bestämmer ränta och produktion.

$$\text{IS kurvan: } Y = C(Y - T) + I(Y, i) + G$$

$$\text{LM kurvan: } \frac{M}{P} = YL(i)$$

F3: sid. 13

Finanspolitik

- **Finanspolitisk åtstramning, (kontraktion)** minskar statens budgetunderskott (eller ökar överskottet).
- En ökning underskottet (eller minskning av överskottet) kallas **finanspolitisk expansion**.
- Skatter och bidrag påverkar **IS** – kurvan men inte **LM** – kurvan.

$$\text{IS kurvan: } Y = C(Y - T) + I(Y, i) + G$$

F3: sid. 14

Finanspolitik

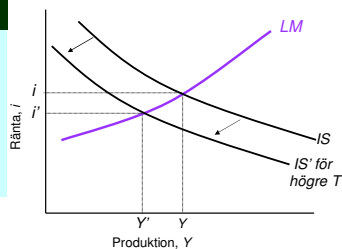
Hur ändras jämvikten om skatterna ökas?

En ökning av skatten skiftar **IS** - kurvan åt vänster.

Slutsats:
Räntan och produktion minskar.

$$\text{LM kurvan: } \frac{M}{P} = YL(i)$$

$$\text{IS kurvan: } Y = C(Y - T) + I(Y, i) + G$$

F3: sid. 15

Penningpolitik

- **En penningpolitisk åstramning (kontraktion)**, innebär en minskning av penningmängden.
- En ökning av penningmängden kallas en **monetär expansion**.
- Penningpolitiken påverkar inte *IS* – kurvan, bara *LM* kurvan. En ökning av penningmängden skiftar *LM* kurvan nedåt.

$$LM \text{ kurvan: } \frac{M}{P} = YL(i)$$

F3: sid. 16

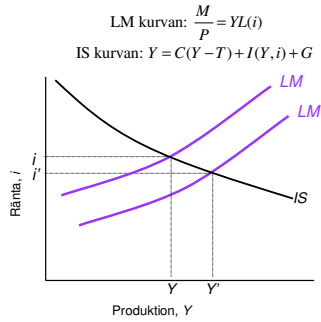

En penningpolitisk expansion

Hur ändras ränta och produktion av en penningpolitisk expansion?

LM – kurvan skiftar nedåt.
Slutsats:
 Räntan minskar och produktion (inkomst) ökar

F3: sid. 17

Policy mix

- Vad behövs för att t.ex. öka produktionen utan att påverka räntan?
- Gör en tabell och testa.

	Y	i	
Expansiv finanspolitik (G+, T-)	+	+	
Expansiv penningpolitik (M+)	+	-	
	++	0	

F3: sid. 18

Policy mix

	Y	i
Expansiv finanspolitik ($G+$, $T-$)	+	+
Kontraktiv penningpolitik ($M-$)	-	+
	0	++

	Y	i
Kontraktiv finanspolitik ($G-$, $T+$)	-	-
Expansiv penningpolitik	+	-
	0	--

	Y	i
Kontraktiv finanspolitik ($G-$, $T+$)	-	-
Kontraktiv penningpolitik	-	+
	--	0

F3: sid. 19

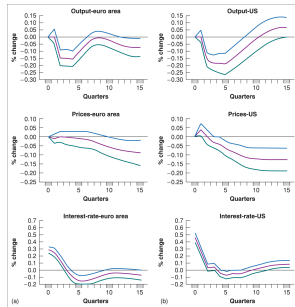

5-5

Hur väl stämmer IS-LM modellen med fakta?

Effekt av penningpolitisk kontraktion (Fed ökar räntan).

På kort sikt leder en penningpolitisk kontraktion till lägre produktion men ganska liten effekt på priserna.

F3: sid. 20
